

262

ZARZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI TERENOWEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

z dnia 23 października 1972 r.

w sprawie przepisów porządkowych przy przewozie osób i bagażu ręcznego pojazdami komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych.

Na podstawie § 3 pkt 4 lit. a) i § 4 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 1972 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 28, poz. 200) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się „Przepisy porządkowe przy przewozie osób i bagażu ręcznego pojazdami komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych”, stanowiące załącznik do zarządzenia.

2. Organy gospodarki terenowej i ochrony środowiska prezydów rad narodowych mogą w razie potrzeby występować do tych prezydów z wnioskami o dostosowanie przepisów wymienionych w ust. 1 do warunków miejscowych.

3. Przepisy porządkowe powinny być umieszczone na widocznym miejscu w każdym pojeździe komunikacji miejskiej komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych.

§ 2. Traci moc zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 23 lutego 1965 r. w sprawie szczegółowych przepisów porządkowych przy przewozie osób i bagażu autobusami komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych (Monitor Polski Nr 11, poz. 39).

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1973 r.

Minister Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska:

J. Kusiak

Załącznik do zarządzenia Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 23 października 1972 r. (poz. 262).

PRZEPISY PORZĄDKOWE PRZY PRZEWOZIE OSÓB I BAGAŻU RĘCZNEGO POJAZDAMI KOMUNALNYCH PRZEDSIĘBIORSTW (ZAKŁADÓW) KOMUNIKACYJNYCH

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Przez określenie „pojazdy” rozumieć należy autobusy, tramwaje i trolejbusy komunalnych przedsiębiorstw (zakładów) komunikacyjnych, przeznaczone do przewozu osób i bagażu ręcznego w publicznej komunikacji miejskiej.

§ 2. 1. Pasażerowie korzystający z przejazdów pojazdami oraz obsługa i personel nadzoru ruchu obowiązani są do przestrzegania niniejszych przepisów porządkowych.

2. Żądania i wskazówki obsługi pojazdów oraz personelu nadzoru ruchu powinny być kierowane do pasażerów w sposób taktowny i uprzejmy. Obsługa pojazdów i personel nadzoru ruchu obowiązani są do udzielania na żądanie pasażera informacji dotyczących przewozu, w szczególności czasu odjazdu pojazdu z przystanku końcowego, kierunku jazdy itp.

3. Obsługa pojazdu obowiązana jest w czasie pełnienia obowiązków służbowych nosić lub umieszczać w pojeździe na widocznym miejscu numer służbowy i okazywać go pasażerom na żądanie.

4. W każdym pojeździe powinna znajdować się informacja, gdzie i do kogo pasażerowie mogą kierować skargi i wnioski dotyczące działalności przedsiębiorstwa komunikacyjnego.

§ 3. 1. Pasażer odpowiada wobec przedsiębiorstwa (zakładu) komunikacyjnego za szkody powstałe wskutek uszkodzenia lub zanieczyszczenia z jego winy pojazdu lub innych urządzeń komunikacyjnych.

2. Przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne nie odpowiada za szkody powstałe na skutek przerw w ruchu albo zmian kierunku jazdy pojazdu spowodowanych siłą wyższą, przyczynami natury techniczno-eksploatacyjnej, zarządzeniem organów ruchu drogowego lub innych kompetentnych organów.

3. W razie awarii lub uszkodzenia pojazdu w czasie jazdy pasażerowi posiadającemu bilet przysługuje prawo kontynuowania jazdy za tym biletem następnym pojazdem tej samej linii lub innej linii przebiegającej tą samą trasą albo pojazdem zastępczym podstawionym przez przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne.

§ 4. 1. Znalazca rzeczy zgubionej w pojeździe powinien przekazać tę rzecz obsłudze pojazdu. Znalazcy przysługują prawo sprawdzenia, czy rzecz ta została przez obsługę pojazdu przekazana do biura rzeczy znalezionych przedsiębiorstwa (zakładu).

2. Tryb postępowania z rzeczami znalezionymi w pojazdach przez obsługę lub przez pasażerów i przekazywanymi obsłudze pojazdu regulują odrębne przepisy.

Rozdział 2

Przewóz osób.

§ 5. 1. Wsiadanie do pojazdu i wysiadanie z niego dozwolone jest tylko na przystankach i po całkowitym zatrzymaniu pojazdu.

2. Wsiadanie do pojazdu na przystankach krańcowych dozwolone jest dopiero po zakończeniu czynności związanych ze zmianą kierunku jazdy. W tym czasie pasażerowie nie mogą przebywać w pojeździe.

3. Obsługa pojazdu po zakończeniu czynności, o których mowa w ust. 2, obowiązana jest niezwłocznie podjechać pojazdem do przystanku dla wsiadających w celu umożliwienia osobom oczekującym na przystanku zajęcia miejsca w pojeździe.

§ 6. 1. Pasażerowie obowiązani są wsiadać do pojazdu przez drzwi oznaczone napisem „wejście”, a wysiadać przez drzwi oznaczone napisem „wyjście”. Przepis ten nie dotyczy:

- 1) umundurowanych pracowników komunikacji miejskiej,
- 2) umundurowanych funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej,
- 3) umundurowanych żołnierzy Wojskowej Służby Wewnętrznej,
- 4) inspektorów gospodarki samochodowej w komunikacji autobusowej — po okazaniu legitymacji,
- 5) inwalidów o widocznym kalectwie,
- 6) kobiet o widocznej ciąży,
- 7) pasażerów z dziećmi do lat trzech,
- 8) niewidomych i ich przewodników,
- 9) osób posiadających specjalne legitymacje, wydane przez dyrekcję komunalnego przedsiębiorstwa (zakładu) komunikacyjnego.

2. Pasażerowie zajmujący miejsca stojące powinni w czasie jazdy trzymać się uchwytów lub poręczy.

3. Pasażer zamierzający wysiąść na przystanku oznaczonym „na żądanie” obowiązany jest wcześniej uprzedzić o tym obsługę pojazdu, a osoba zamierzająca wsiąść na takim przystanku daje znak podniesioną ręką.

4. Sygnał odjazdu pojazdów z przystanku daje obsługa pojazdu po uprzednim sprawdzeniu, że wszystkie osoby wsiadające są wewnątrz pojazdu, a wysiadające opuściły pojazd.

5. W pojazdach wyposażonych w automatyczne urządzenia do zamykania drzwi zabronione jest ruszanie pojazdu z przystanku przed zamknięciem drzwi.

§ 7. 1. Pasażer, który zajmie miejsce oznaczone napisem „dla inwalidy”, „dla osoby z dzieckiem na rękę” itp., obowiązany jest zwołać to miejsce w razie zgłoszenia się na nie osoby, dla której miejsce takie jest przeznaczone.

2. Pasażerowie nie mogą zajmować miejsca przeznaczonego dla konduktora pełniącego służbę w pojeździe, jak również miejsca w pobliżu kierującego pojazdem w sposób ograniczający jego pole widzenia, oraz zachowywać się w sposób utrudniający kierującemu prowadzenie pojazdu. Dzieci i młodzież do lat 14 nie mogą zajmować miejsc z prawej strony kierującego pojazdem.

3. Kierującemu pojazdem zabrania się w czasie jazdy prowadzenia rozmów, spożywania posiłków i palenia tytoniu.

§ 8. 1. Po wejściu do pojazdu z obsługą konduktorską pasażer obowiązany jest niezwłocznie i bez wezwania:

- 1) wykupić właściwy bilet lub podać konduktorowi posiadany już bilet w celu skasowania albo
- 2) okazać konduktorowi posiadany bilet okresowy lub legitymację uprawniającą do przejazdu bezpłatnego,
- 3) wykupić bilet na przewożony bagaż, podlegający opłacie.

2. Przy nabywaniu biletu ulgowego i podczas kontroli biletów pasażer obowiązany jest bez wezwania okazać, a na żądanie wręczyć legitymację uprawniającą do przejazdu ulgowego.

3. W pojazdach z zainstalowanymi urządzeniami automatycznymi do wydawania biletów lub kasowania przejazdów w biletach pasażer obowiązany jest po wejściu do pojazdu bezzwłocznie wykupić bilet w automacie biletowym lub skasować bilet.

§ 9. 1. Opłata za przejazd powinna być uiszczona kwotą odliczoną.

2. W razie wręczenia obsłudze pojazdu banknotu, z którego nie może ona wydać reszty, obsługa powinna zwrócić się do pasażerów pojazdu z prośbą o wymianę tego banknotu na drobniejszy. Jeżeli ta próba wymiany banknotu okaże się bezskuteczna, obsługa powinna przyjąć banknot kwitując otrzymaną nadpłatę na odwrocie wydanego pasażerowi biletu z podaniem wysokości otrzymanej nadpłaty, daty i numeru służbowego. Obsługa pojazdu powinna poinformować pasażera, dokąd ma się on zwrócić w celu otrzymania nadpłaty.

§ 10. 1. Pasażer obowiązany jest posiadać ważny bilet przez cały czas jazdy i okazywać go lub wręczać na żądanie obsługi pojazdu albo personelu służby ruchu.

2. Pasażerowi nie wolno odstępować skasowanego biletu innej osobie.

3. Bilet zniszczony jest nieważny; nie można legitymować się biletom przed jego skasowaniem jako ważnym biletom uprawniającym do przejazdu.

4. Pasażer, który nie może okazać ważnego biletu za przejazd (przewóz bagażu) w czasie jazdy i przy wejściu z pojazdu, obowiązany jest do uiszczenia opłaty za przejazd według podwyższonej taryfy. Pasażer otrzyma zwrot tej opłaty, pomniejszonej o opłaty manipulacyjne i cenę przejazdu, jeżeli przy jej uiszczeniu oświadczy, że posiada okresowy bilet imienny, okaże dowód osobisty lub inny dokument pozwalający na stwierdzenie jego tożsamości celem odnotowa-

nia odpowiednich danych przez służbę ruchu, a następnie w ciągu 3 dni przedłoży w biurze przedsiębiorstwa (zakładu) komunikacyjnego ważny imienny bilet okresowy. Opłatę manipulacyjną nie przekraczającą 5 zł określi prezydium rady narodowej, któremu podlega komunalne przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne.

§ 11. Bilety lub legitymacje, co do których istnieje podejrzenie, że są sfałszowane, obsługa pojazdu lub personelu nadzoru ruchu zatrzymuje za pokwitowaniem, sporządzając jednocześnie odpowiednie doniesienie do Milicji Obywatelskiej.

§ 12. Obsługa może odmówić przewozu osób:

- 1) nietrzeźwych i zachowujących się nieodpowiednio,
- 2) które ze względu na chorobę albo z innych powodów są niebezpieczne lub uciążliwe dla innych pasażerów,
- 3) mogących zabrudzić innych pasażerów,
- 4) wzbudzających odrazę brudem lub niechlujstwem.

§ 13. Zabronione jest:

- 1) wsiadanie (wskakiwanie) do pojazdu i wysiadanie (wyskakiwanie) z niego w czasie jazdy,
- 2) jazda na stopniach, zderzakach oraz innych zewnętrznych częściach pojazdu,
- 3) otwieranie drzwi pojazdu podczas jazdy,
- 4) nieuzasadnione dawanie sygnału odjazdu lub zatrzymania pojazdu,
- 5) wsiadanie do pojazdu po sygnale do odjazdu lub uprzedzeniu przez obsługę, że wolnych miejsc nie ma,
- 6) zanieczyszczanie i zaśmiecanie pojazdu lub niszczenie jego urządzeń i wyposażenia,
- 7) wychylenie się z pojazdu i opieranie się o drzwi podczas jazdy,
- 8) spożywanie artykułów żywnościowych mogących zabrudzić innych pasażerów lub zanieczyścić wnętrze pojazdu,
- 9) granie na instrumentach muzycznych, korzystanie z radiodiodoborników lub zakłócanie w inny sposób spokoju w pojeździe,
- 10) palenie tytoniu,
- 11) siadanie na pokrywie (masce) silnika pojazdu,
- 12) wyrzucanie jakichkolwiek przedmiotów z pojazdu w czasie jazdy lub na postoju,
- 13) wykonywanie czynności mogących narazić współpasażerów na szkody lub obrażenia,
- 14) wykonywanie innych czynności niedozwolonych w miejscach publicznych.

§ 14. Osoby, które pomimo odmowy przewozu (§ 12):

- 1) wsiadły do pojazdu,
- 2) nie przestrzegają przepisów § 13 i pomimo upomnienia nie stosują się do wskazówek i żądań obsługi pojazdu lub nadzoru ruchu,

obowiązane są opuścić pojazd na wezwanie obsługi lub nadzoru ruchu. Pasażerowi nie przysługuje w tych wypadkach zwrot ceny biletu.

§ 15. W razie wprowadzenia przez komunalne przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne specjalnie oznakowanych pojazdów do przewozu określonych grup pasażerów od przewozu tymi pojazdami wyłączone są osoby nie należące do tych grup pasażerów.

Rozdział 3

Przewóz bagażu ręcznego.

§ 16. 1. Pasażerowie mogą przewozić w pojazdach bagaż ręczny, jeżeli istnieje możliwość takiego umieszczenia go w pojeździe, aby nie utrudniał przejścia i nie narażał na zanieczyszczenie odzieży innych pasażerów, nie zagrażał widoczności kierującemu pojazdem, nie zagrażał bezpieczeństwu ruchu itp.

2. Przedmioty stanowiące bagaż ręczny i nie przekraczające rozmiarów 60 × 40 × 20 cm, a także małe zwierzęta, np. psy, koty, ptaki, trzymane na rękach nie podlegają opłacie.

Nieznaczne odchylenia rozmiarów bagażu ręcznego mogą być uwzględnione.

3. Za opłatą przewidzianą w taryfie mogą być przewożone psy większe, jeżeli posiadają kagańce i trzymane są na smyczy.

4. Wszelkiego rodzaju wózki dziecięce mogą być przewożone za opłatą. W czasie przewozu dziecko musi być wyjęte z wózka, jeżeli nie jest zabezpieczone szelkami zapobiegającymi wypadnięciu z wózka.

5. Nie podlega opłacie przewóz wózków inwalidzkich.

§ 17. 1. Nadzór nad bagażem ręcznym i zwierzętami, które pasażer przewozi przy sobie w pojeździe, należy do pasażera. Za bagaż taki i zwierzęta przedsiębiorstwo (zakład) komunikacyjne odpowiada tylko w wypadku, gdy szkoda powstała z jego winy.

2. Pasażer odpowiada za szkody powstałe w związku z przewozem bagażu ręcznego lub zwierząt.

3. Bagażu i zwierząt nie wolno umieszczać na miejscach przeznaczonych do siedzenia.

§ 18. 1. W pojazdach nie wolno przewozić:

1) przedmiotów, które mogą wyrządzić szkodę innym pasażerom przez zanieczyszczenie lub uszkodzenie ich ciała

lub odzieży albo które mogą uszkodzić lub zanieczyścić pojazd (np. ostrych narzędzi, jak piły, kosy, lub otwartych naczyń ze smarami, farbami itp.),

2) przedmiotów cuchnących, zapalnych, łatwo palnych, wybuchowych, żrących, radioaktywnych, trujących oraz innych materiałów niebezpiecznych,

3) przedmiotów wywołujących uczucie odrazy,

4) nabitej broni, z wyjątkiem określonym w ust. 2.

2. Osoby, które pełnią służbę publiczną lub wojskową i obowiązane są mieć przy sobie broń palną, w czasie przejazdu służbowego mogą mieć przy sobie broń nabitą odpowiednio zabezpieczoną.

3. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że pasażer zabrał ze sobą do pojazdu przedmioty wymienione w ust. 1 pkt 2, których przewozić nie wolno, obsługa pojazdu ma prawo w obecności pasażera sprawdzić właściwości przedmiotów zabranych do pojazdu, z wyjątkiem przedmiotów mienia wojskowego lub milicyjnego, będących pod nadzorem żołnierzy lub pracownika cywilnego zatrudnionego w jednostce wojskowej albo funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej. W razie stwierdzenia zasadności podejrzenia obsługa pojazdu obowiązana jest odmówić przewozu tych przedmiotów.

263

ZARZĄDZENIE PREZESA POLSKIEGO KOMITETU NORMALIZACJI I MIAR

z dnia 7 października 1972 r.

zmieniające zarządzenie w sprawie upoważnienia Centralnych Zakładów Automatykacji Hutnictwa „CZAH” w Katowicach do legalizacji niektórych narzędzi do pomiaru wielkości elektrycznych oraz do pomiaru ciśnienia.

Na podstawie art. 14 pkt 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o miarach i narzędziach pomiarowych (Dz. U. z 1966 r. Nr 23, poz. 148 i z 1972 r. Nr 11, poz. 83) zarządza się, co następuje:

§ 1. W § 1 zarządzenia Prezesa Centralnego Urzędu Jakości i Miar z dnia 18 stycznia 1971 r. w sprawie upoważnienia Centralnych Zakładów Automatykacji Hutnictwa „CZAH” w Katowicach do legalizacji niektórych narzędzi do pomiaru

wielkości elektrycznych oraz do pomiaru ciśnienia (Monitor Polski Nr 6, poz. 46) dodaje się pkt 7, 8 i 9 w następującym brzmieniu:

„7) oporników kontrolnych (lp. 64);

8) ogniów kontrolnych (lp. 65);

9) kompensatorów prądu stałego (lp. 67)”.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Polskiego Komitetu Normalizacji i Miar: *B. Adamski*

264

ZARZĄDZENIE PREZESA URZĘDU PATENTOWEGO POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 7 października 1972 r.

w sprawie pierwszeństwa do uzyskania patentu na wynalazek albo rejestracji wzoru użytkowego, wzoru zdobniczego lub znaku towarowego w razie wystawienia wynalazku lub wzoru na Wystawie-Giełdzie pn. „Nauka i Technika — Gospodarce Województwa Katowickiego” w roku 1972 albo zamieszczenia znaku towarowego na towarze wystawionym na tej wystawie w roku 1972.

Na podstawie art. 27 i 82 ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (Dz. U. Nr 33, poz. 156), art. 18 ustawy z dnia 28 marca 1963 r. o znakach towarowych (Dz. U. Nr 14, poz. 73), § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1963 r. w sprawie ochrony wzorów zdobniczych (Dz. U. Nr 8, poz. 45) oraz § 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 maja 1963 r. w sprawie pierwszeństwa do uzyskania patentu na wynalazek albo rejestracji wzoru użytkowego, wzoru zdobniczego lub znaku towarowego w przypadkach wystawienia wynalazku i wzoru na wystawie publicznej w Polsce lub za granicą albo zamieszczenia znaku towarowego na towarze wystawionym na takiej wystawie (Dz. U. Nr 23, poz. 133), zwanego dalej „rozporządzeniem”, zarządza się, co następuje:

§ 1. Wystawienie wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru zdobniczego albo zamieszczenie znaku towarowego na towarze wystawionym na Wystawie-Giełdzie pn. „Nauka

i Technika — Gospodarce Województwa Katowickiego”, odbywającej się w czasie od dnia 9 października 1972 r. do dnia 31 października 1972 r. w Katowicach w Polsce, daje prawo do uzyskania w Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej patentu na wynalazek, rejestracji wzoru użytkowego lub zdobniczego z pierwszeństwem według daty ich wystawienia na wspomnianej wystawie w wymienionym wyżej okresie czasu albo do uzyskania rejestracji znaku towarowego z pierwszeństwem według daty wystawienia na tejże wystawie i w tymże okresie czasu towarów, na których został umieszczony znak towarowy.

§ 2. Przyznanie pierwszeństwa w wypadkach, o których mowa w § 1, następuje z zachowaniem warunków określonych w rozporządzeniu.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej: *J. Szomański*

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Zakładach Graficznych „Tamka”, Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.